

**Referat af
REUs**

Møde nr. 155

Fredag den 8. april 2022
Afholdt i Børne- og Undervisningsministeriet

Ad dagsordenens pkt. 1

Godkendelse af dagsorden og referat af rådets møde nr. 154 den 4. marts 2022

Formanden bød velkommen til REUs møde nr. 155.

Dagsordenen samt referatet af REUs møde den 4. marts 2022 blev godkendt.

Ad dagsordenens pkt. 2

Meddelelser fra formanden

Formanden meddelte, at det ministerielle notat vedr. data og opgørelsesmetoder af elever, der mangler lærepladser, forankres og kvalificeres i formandskabet af hensyn til stoffets tekniske karakter. Formandskabet har haft en indledende drøftelse om notatets indhold, og rådet vil modtage notatet, når det er færdigt.

Formanden orienterede om, at STIL på rådets møde den 31. maj vil præsentere de nye datafaciliteter, der snart implementeres på lærepladsen.dk, som skal bringe forbedringer fsva. gennemsigtighed og tidstro data.

Formanden meddelte afslutningsvis, at formandskabet vil invitere formanden for Rådet for Voksen- og Efteruddannelse (VEU-rådet), Jens Mejer Pedersen til at deltage til et rådsmøde inden sommerferien og dele hans tanker om VEU-rådets arbejde og eventuelle fælles drøftelser mellem rådene.

Ad dagsordenens pkt. 3

Meddelelser fra Børne- og Undervisningsministeriet

Børne- og Undervisningsministeriet orienterede om trepartsaftalen vedr. seksuel chikane, som indeholder en ungepakke med 5 initiativer, der skal beskytte elever og lærlinge mod seksuel chikane. Første initiativ tydeliggør adgang til ophævelse af aftaler på grund af seksuel chikane, der anses som væsentlig misligholdelse, hvorved fristen på 1 måned for ophævelse af uddannelsesaftalen kan fraviges. Initiativet kræver ændring af erhvervsuddannelsesloven, som forventes at træde i kraft den 1. januar 2023. Andet initiativ omhandler etablering af fast track i de faglige udvalg og Tvistighedsnævnet i sager om seksuel chikane, hvorfor et udvalgsarbejde bestående af BUVM og parterne iværksættes mhp. ensartet, hurtig og fortrolig behandling. Udvalgsarbejdet forventes igangsat i 2. kvartal og færdiggjort december 2022. Tredje initiativ udvider adgangen til skoleoplæring for elever, der har indbragt sag for Tvistighedsnævnet eller domstolene om seksuel chikane, hvilket kræver lovændring, udstedelse af bekendtgørelse og udarbejdelse af vejledning. BUVM forventer at udstede bekendtgørelse og offentliggøre vejledning herom ultimo 2022. Fjerde initiativ omhandler udarbejdelse af vejledning til skoler om deres pligt til at

formidle anden læreplads, når en elev eller lærling har været udsat for seksuel chikane, og som konsekvens heraf står uden uddannelsesaftale. Vejledningen forventes færdiggjort ultimo 2022. Femte initiativ tydeliggør regler for tilbagekaldelse af oplæringsvirksomheders godkendelse på grund af seksuel chikane, hvilket kræver ændring af erhvervsuddannelsesloven og erhvervsuddannelsesbekendtgørelsen samt udarbejdelse af vejledning. Ændringerne forventes afsluttet marts 2023.

BUVM meddelte, at der med aftalen 'Fra folkeskole til faglært – Erhvervsuddannelser til fremtiden' fra 2018 oprettedes en pris, der uddeles til kommune, der har gjort en særlig indsats for at formidle lærepladser. Ministeriet har kun modtaget 5 indstillinger fra tre kommuner inden den egentlige indstillingsfrist den 31. marts, hvorfor fristen for indstillinger er forlænget til den 20. juni 2022.

Børne- og Undervisningsministeriet meddelte, at omkring 2.600 fordrevne fra Ukraine har fået opholdstilladelse, hvoraf en væsentlig del er børn. Det giver et pres på dagtilbuds- og grundskoleområdet, ungdomsuddannelserne og VEU-området. Ministeriet har oprettet og afholdt første møde i et sektorpartnerskab omkring situationen, hvor også en del af REUs medlemmer er repræsenteret. Ministeriet er i gang med at udarbejde svar på de spørgsmål, der blev stillet til mødet, og der vil også blive udgivet vejledninger, der redegør for gældende regler for de specifikke uddannelsesområder.

Ole Heinager, Danske Erhvervsskoler og –Gymnasier - Lederne, bemærkede, at skolerne endnu ikke har særligt mange konkrete erfaringer, men ser et behov for udvidede muligheder for at undervise på engelsk, hurtigere realkompetencevurdering og tydelig indgang til kommuner. Skolerne ser derudover gerne en midlertidig dispensation fra det fleksible klasseloft på de gymnasiale uddannelser, så skolerne kan optage fordrevne som overkapacitet.

Michael Esmann, Danske SOSU-Skoler, orienterede om, at Danske SOSU-skoler i samarbejde med KL og Danske Professionshøjskoler har oprettet jobbanker ift. pædagogisk personale. Foreningerne er derudover i gang med at afdække mulighederne i samarbejde med kommunerne. Det er begrænset, hvor mange der kan arbejde i sektoren, dels grundet sproglige barrierer og dels deres individuelle udfordringer.

Morten Smistrup, FH, opfordrede Børne- og Undervisningsministeriet til at samarbejde med Uddannelses- og Forskningsministeriet ift. at afdække kompatibilitet mellem det danske og det ukrainske uddannelsesniveau.

Jannik Bay, DA, påpegede, at det er positivt med fokus på området. Virksomhederne er interesserede i at vide, hvordan de skal forholde sig til ukrainske fordrevnes uddannelsesbeviser. Der er af hensyn til integrationen behov for at få ukrainske fordrevne ud på arbejdsmarkedets hurtigst muligt frem for at give dem længere undervisnings- og uddannelsesforløb.

Ole Heinager, Danske Erhvervsskoler og –Gymnasier - Lederne, påpegede, at Uddannelses- og Forskningsministeriet har oprettet et fasttrackforløb på fem dage for afklaring af uddannelsesniveauer og op-

fordrede Børne- og Undervisningsministeriet til at overveje en lignende ordning for erhvervsuddannelser m.v. Skolernes største udfordring er, at danskere ikke kan ukrainsk, men herboende ukrainere kan evt. agere tolke m.v.

Børne- og Undervisningsministeriet takkede for rådets bemærkninger og svarede, at Styrelsen for International Rekruttering og Integration oversætter eksamensbeviser for ukrainere, der er på vej i beskæftigelse, i løbet af fem dage og er velkvalificeret fsva. anerkendelse af formelle uddannelser på tværs af nationaliteter, mens øvrige fordrevne må henvises til realkompetencevurderinger. Børne- og Undervisningsministeriet vil løbende offentliggøre spørgsmål/svar og vejledninger samt invitere til sektorpartnerskabsmøder.

Børne- og Undervisningsministeriet orienterede om indgåelsen af en politisk aftale om puljen på 100 mio. kr. til grøn efteruddannelse og opkvalificering, hvorefter 58 mio. kr. afsættes til udstyrsinvesteringer og kompetenceudvikling af undervisere, mens 39 mio. kr. afsættes til udvikling og forsøg med undervisningsforløb inden for klimatilpasning og grøn omstilling, og 4 mio. kr. afsættes Center for IT i undervisningen på erhvervsuddannelserne til udvikling og forankring af viden om og kompetencer til brug for grøn omstilling mv. på tværs af erhvervs- og arbejdsmarkedsuddannelserne. Ministeriet ser frem til at modtage ansøgninger til puljen.

Morten Smistrup, FH, kvitterede for aftalen om seksuel chikane og for initiativerne heri. Parterne og REU kan drøfte håndteringen af problemerne både på skolerne og i virksomhederne samt sammenhængen herimellem. Det er positivt, at de 100 mio. kr. kommer ud at arbejde. FH mindede om, at de faglige udvalg bør inddrages i udviklingen af og forsøg med uddannelsesforløb.

Jannik Bay, DA, bemærkede, at det er en fin aftale, der er indgået om seksuel chikane, og opfordrede formandskabet til at drøfte rådets opfølgning herpå. Rådet vil i fremtiden skulle forholde sig til forhandlingerne om ny institutionslovgivning og Danmark Kan Mere I.

Christoffer Jørgensen, HK, kvitterede for aftalen om seksuel chikane og takkede de involverede parter for deres forhandlingsvilje. Parterne bør genbesøge aftaleteksten løbende i forhold til om formålet opnås.

Formanden takkede for rådets bemærkninger og opfordrede rådsmedlemmerne til at udbrede kendskabet til Falkeprisen.

Ad dagsordenens pkt. 4

Temadrøftelse om eux

Formanden indledte punktet med en kort rammesætning af formålet med temadrøftelsen, som navnlig er, at rådet får mulighed for at dele synspunkter på, hvor de nuværende rammer for eux indebærer udfordringer på systemniveau, og opfordrede rådets medlemmer til at holde drøftelsen på et overordnet niveau. Formanden overgav der på ordet til henholdsvis Jannik Bay (DA), Morten Smistrup (FH) og Morten Emborg (Danske Erhvervsskoler og –Gymnasier – Lederne), der hver især holdt et kort oplæg forud for den åbne rådsdrøftelse.

Morten Smistrup pegede bl.a. på følgende udfordringer:

- Eux er en af de store succeser inden for eud men er i forhold til den samlede bestand stadig kun en lille del. Kun 14-15.000 ud af over 100.000 elever på erhvervsuddannelserne er eux. Gruppen af eux-elever er helt overvejende unge. De fleste på de merkantile uddannelser, men 40% er på de øvrige uddannelser.
- De tekniske eux modeller er meget komplekse. Der findes 40 tekniske uddannelser med eux, som er samlet i seks eux-modeller. Hver model rummer sin egen gymnasiale fagrække med tilhørende timetal, og de gymnasiale fag kan være afkortet i forskelligt omfang fra model til model.
- Det er et problem for skolerne, at de meget ofte er nødt til at køre med meget små hold. Dette skyldes, at der er forskellige modeller for de enkelte uddannelser, og at der er givet merit for forskellige elementer i det gymnasiale stof. Derfor vælger skolerne ofte at samlæse eux eleverne til trods for de forskelle der er. Det giver mening i for skolernes organisering og gennemførelse af undervisningen, men betyder ofte at den nære tilknytning til faget forsvinder, at synergien dermed formindskes, og at elevtilfredsheden falder.
- Der er en række steder udfordringer i samarbejdet mellem de gymnasiale lærere og underviserne i de erhvervsfaglige fag. Der er manglende anerkendelse af hinanden faglighed og hvordan man gensidigt kan bidrage til hinanden. Det giver problemer med at realisere den afkortning, der er forudsat i tilrettelæggelsen af forløbene.
- Eux eleverne skal op til samme eksamen og med samme opgaver som stx-eleverne. Dette betyder imidlertid, at den måde de testes ligger meget langt fra den måde, de har lært stoffet. Dette presser underviserne til at gøre undervisningen mere generel og løsrevet fra praksis for at sætte eleverne i stand til at bestå eksamen. Samtidig betyder dette, at uddannelserne er tvunget til at følge samme eksamensterminer som gymnasierne.
- På en række uddannelser kan det være svært for eleverne at finde lærepladser som eux-elev selvom flere og flere får øjnene op for at de er en gevinst for arbejdspladser. Det kan både skyldes utilfredshed fra arbejdsgivernes sider med de lange skoleophold igennem hovedforløbet eller bekymring for, om lærlingen mangler motivation for den faglige uddannelse.
- Mens de lange skoleophold betyder langt fravær fra virksomheden og dermed, at lærlingen mister noget af sin tilknytning til de øvrige medarbejdere, betyder tiden på lærepladsen en afbrydelse af den progression og løbende vidensopbygning, der knytter sig til de gymnasiale fag. Derfor oplever underviserne at skulle bruge megen tid på at samle op og repetere fra tidligere.
- Det er i realiteten vanskeligt for de voksne at tage en eux, da de skal nå 6 c-niveauer inden starten på hovedforløbet, men efterspørgslen fra de voksne er nok også begrænset. Imidlertid er det fornemmelsen, at en betydelig gruppe mellem 20-25 år kunne efterspørge bedre muligheder for eux.
- Den merkantile eux adskiller sig fra de tekniske eux-modeller, idet den er opbygger at GF1 og GF2 efterfulgt af et studiekompetencegivende år, således at alle fag, der knytter sig til studiekompetencen er afsluttet inden eleven begynder på hovedforløbet. Opbygningen af den merkantile eux giver en stivhed i forløbene, der ikke er hensigtsmæssig. Selvom overgangen til det merkantile hovedforløb er blevet bedre, er det stadig kun ca. 40% af dem, der afslutter det studieforberedende forløb, der påbegynder et merkantilt hovedforløb. Dette skyldes i høj grad at eleverne ser sig selv som ”studenter” på linje med hf’ere og hhx’ere og i mindre grad som nogen, der er i gang med en erhvervsuddannelse.

Jannik Bay pegede på følgende punkter:

- Tanken bag eux er god. Eux kan tiltrække flere dygtige unge til erhvervsuddannelserne og virksomhederne er glade for eleverne. Det er dog uklart, om eux reelt har medvirket til at fastholde (eller øge) søgningen til erhvervsuddannelserne (dvs. tiltrække elever, der ellers havde valgt en gymnasial uddannelse).
- Målet må fortsat være, at eux har sigte mod at tiltrække dygtige elever, der er attraktive for virksomhederne. Seneste søgetal viste desværre et mindre fald i søgningen.
- Eux-uddannelserne er meget forskellige og har forskellige udfordringer inden for de enkelte områder. Derfor er løsningen ikke en "one-size-fits-all"-model.
- Ændringer i eux bør også sigte mod at gøre det mere attraktivt for virksomhederne at indgå lærepladsaftaler med eux-eleverne. Nogle virksomheder oplever udfordringer med de lange skoleperioder. Her kan man bl.a. se på længden af skoleperioderne, tilpasning af eksamensterminer, adgang til digitale opgaver under perioden i virksomhederne mv.
- Man kan endvidere overveje at lade en justering af eux-uddannelserne indeholde et kvalitetsløft af hovedforløbet ved at koncentrere disse på færre erhvervsskoler.

Morten Emborgs oplæg havde følgende fokuspunkter:

- Eux er et supergodt alternativ og tiltrækker en del stx'ere. Ny kanal til flere faglærte. Derfor vigtigt, at udfordringerne håndteres.
- Frafaldet er lavere på eux end de ordinære erhvervsuddannelser. Det kan skyldes, at valget af eux er et mere reflekteret valg, og eleverne derfor er mere motiverede.
- Merkantil og teknisk eux er udfordret af, at der for mange afbrudte forløb, som gør det svært at skabe sammenhæng.
- Taxameteret for eux er ikke økonomisk ligestillet med sammenlignelige uddannelser.
- For få merkantile eux'ere overgår til hovedforløbet. DEG har haft fokus på, hvad man kunne gøre, for at få flere merkantile eux'ere til at gennemføre en fuld eux.
- Der er mange forskellige modeller og afkortninger, og det er svært for skolerne at gennemskue de faglige udvalgs ræsonnementer bag afkortninger.
- Manglende fleksibilitet i hovedforløbet.
- Højere overgang til skoleopføringscenter er en udfordring, selvom de fleste elever senere indgår uddannelsesaftale med en virksomhed.
- Nogle tekniske eux-elever ender med at tage en eud-læreplads.
- Der mangler ordentligt datagrundlag, herunder lærepladsstatistik for eux, tilgangsdata på uddannelsesområder, så man kan analysere udfordringer og store tilgange. Der mangler også sammenligninger af, hvordan eleverne klarer sig kvalitetsmæssigt. Hvordan er deres eksamenskarakterer ift. andre uddannelser? Hvordan er deres karakterer i svendepøverne ift. andres?
- En løsning kunne være et samlet grundforløb for eux for de unge med et fælles 1-årigt forløb for både tekniske og merkantile elever. Man vil gerne have færre modeller og mere standardiserede afkortninger for at formindske kompleksiteten i gennemførslen.
- Mere fleksibilitet i gennemførsel af hovedforløb. Tilslutning til Jannik Bay's forslag om at sikre god dialog mellem skole og virksomhed, mens eleverne er i skole.
- Økonomisk ligestilling og opsamling af forsøg med eux, særligt på det merkantile område, hvor omstrukturering af grundforløb og studieår har skabt klarere progression og klarhed i uddannelsen.
- Ministeren har talt om inspiration fra hf, og det ser skolerne som en sænkelse af niveauet. Man hører fra parterne, at uddannelsen vil blive uinteressant, hvis niveauerne sænkes, f.eks. hvis man ikke har direkte adgang til at blive ingeniør efter eux.

- Man kunne overveje, om eux skulle have et tydeligere iværksætterspor for fag, hvor det er oplagt at være selvstændig efterfølgende, herunder frisører.

Christoffer Jørgensen, HK, kvitterede for tre gode oplæg og bemærkede, at eux fylder meget på det merkantile område, fordi man har store uddannelser, hvor eux er obligatorisk. HK er glade for eux'en på trods af dens udfordringer. Børne- og Undervisningsministeriet har haft iværksat forsøg, som er blevet evalueret positivt. Børne- og Undervisningsministeriet bør arbejde videre med 2 forsøgsmodeller med valgfrihed for små og store institutioner hurtigst muligt. Overgangsordningen udløber i 2023, og der er derfor brug for en justering, hvilket parterne omkring den merkantile eux er enige om.

Kasper Palm, Dansk Metal, takkede ligeledes for oplæggene og de forskellige vinkler fra parter og skoler. Der er brug for bedre data, f.eks. om, hvornår eux'erne påbegynder videregående uddannelse, og om det sker, lige når de har fået svendebrev. Nogle virksomheder bruger det som indvending ift. at tage eux-elever i lære, fordi de frygter, at eleverne vil forsvinde fra virksomheden efter endt svendep prøve. De faglige udvalg har ikke altid været for lydhøre over for skolerne, og det er forståeligt, at det er svært at køre eux-forløbene, når modellerne ikke kan samlæses. Der bør ikke være så stor forskel på de gymnasiale fag i eux, at samlæsning på tværs af hovedforløb umuliggøres. De faglige udvalg synes ikke at være kommet helt i mål, idet der er blevet bygget modeller op, som er for specielle for de enkelte fag uden at kigge på den større sammenhæng – bl.a. kan det undre, at der er så stor forskel på, om man er automatiktekniker, elektriker og tømrer. Det er en problemstilling, som de faglige udvalg bør drøfte, inden politikerne vedtager ændringer af uddannelserne.

Maria Bøge Blenstrup, LH, påpegede, at eleverne særligt oplever meget store holdstørrelser på det merkantile område i kraft af de gode muligheder for samlæsning og fraværet af regler om klasseloft. Der optages løbende flere elever, hvilket skaber opbrud i den sociale og faglige sammenhæng. Det er en udfordring for uddannelsens progression, at der går et halvt år, fra eleverne afslutter Dansk C på grundforløbets første del, til de påbegynder Dansk A på det studiekompetencegivende forløb. Eleverne oplever også fag- og stoftrængsel, lange dage og teoretiske fag, der giver mere skolastisk undervisning og højere lektiebyrde. Disse forhold bevirker, at eleverne oplever, at de hurtigt falder bagud i uddannelsen.

Pia Hansen, SMVDanmark, bemærkede, at de lange skoleophold er en stor udfordring for arbejdsgiverne. Det ville være bedre, hvis eleverne f.eks. kunne være to dage på skole og tre dage i virksomheden.

Allan Nørgaard Andersen, GL, bemærkede, at GL også synes, eux er en god idé, men er bekymrede for kvaliteten af gymnasieuddannelsen. Der er store problemer med afstigning inden hovedforløbet på den merkantile eux. Undervisning på de gymnasiale fag i eux forestås mange steder af lærere uden gymnasialt pædagogikum. Gymnasiedelen skal være på niveau med en regulær gymnasial eksamen.

Claus Eskesen, 3F, påpegede, at eux har problemer med lærepladser og integrationen mellem erhvervsfag og gymnasiale fag. Der er problemer med den geografiske tilstedeværelse af eux set ift. elevernes mobilitet. Flere steder må de faglige miljøer være sparsomme, fordi der er meget få elever. For mange

af eux-eleverne er stx et alternativ, og 3Fs opfattelse er derfor, at stx bliver et mere nærværende tilbud, hvis eux-udbud samles i stærkere faglige miljøer, der så til gengæld rykker længere væk.

Henrik Dyrby Mogensen, Uddannelsesforbundet, bemærkede, at oplæggene illustrerer, at der ikke er store uenigheder om problemstillingerne, der er bredt beskrevet. Ift. gymnasiale fag må den faglige to-ning vægtes, så det tydeliggøres, at eux'en udspringer af erhvervsuddannelserne. Hovedforløbs elever på eux oplever desværre ikke, at lærepladsen stiller dem andre opgaver end ordinære erhvervsuddannelses-elever. Virksomhederne har altså generelt ikke en oplevelse af, at eux-eleverne kommer med andre ev-ner og kompetencer, og det giver en mulighed for at styrke uddannelsen.

Susan Clausen, NNF, mindede om, at eux er en erhvervsuddannelse. Nye modeller og løsninger skal balancere hensynet til at rumme flere fagligheder i én model, fleksibilitet og fagenes særkender.

Julie K. Madsen, EEO, påpegede, at det er vigtigt, eleverne har et fast klassemiljø, de kan vende tilbage til, særligt i gymnasiefagene. De helt unge elever er ikke særligt mobile, og derfor skal grundforløb og hovedforløb ikke udbydes sammen overalt. Der bør være et bredere, lokalt udbud af grundforløbene, fordi uddannelsens grundforløb og elevernes gang på lærepladsen forbereder dem personligt og fagligt på at rejse længere efter et hovedforløb eller bo på skolehjem. Systemet skal være mere fleksibelt ved at udbyde grundforløb flere steder og samle hovedforløbene.

Kasper Munk Rasmussen, SMVdanmark, bemærkede, at der er mange uddannelser med meget lille vo-lumen. Det er 24 udbud af automekanikeruddannelsens hovedforløb, hvilket giver en meget stor spred-ning af uddannelsens elever. Der bør foretages en udbudsanalyse og vurdering af, om der p.t. er for mange udbud. SMVdanmark oplever, at visse skoler med lav volumen ikke prioriterer deres udbud sær-ligt højt, men det ville de måske gøre, hvis volumen var større, og kravene til at modtage udbudsgod-kendelsen var højere på grund af konkurrencen. Tidligere har virksomhederne kunne klare sig igennem de lange skoleperioder ved at ansætte to elever, der derved kan dække af for hinanden, men det er p.t. ikke muligt at få to elever, og derfor bliver de lange skoleperioder tilsvarende et problem for virksom-hederne. Man må derfor enten øge rekrutteringen eller ændre i modellerne.

Signe Tychsen Philip, Dansk Industri, tilkendegav, at det er forståeligt, hvis skolerne ikke længere me-ner, de kan fastholde udbud med så lille volumen. Der er brug for, at skolerne ruster sig med tålmodig-hed, fordi virksomhederne fortsat er i gang med at opdage eux som tilbud. Eux'ens fulde potentiale er ikke realiseret, fordi det er meget svært at påbegynde eux for elever uden adgang til grundforløbets før-ste del. Dansk Industri udtrykte fuld opbakning til afklaring af den merkantile overgangsordning.

Claus Rosenkrands Olsen, Dansk Erhverv, bemærkede, at overgangsordningen kører på 8. år, og ikke bør udskydes længere men permanentgøres. På det merkantile område kan eux'ens største strukturelle problemer løses relativt let, idet parterne er enige og skolerne har formuleret et forslag. Der er brug for bredere anvendelse af GF+ af hensyn til rekrutteringen af de lidt ældre unge. Rådet må huske, at eux'en ikke blot er en gymnasial uddannelse, men en erhvervsuddannelse. Uddannelsen skal ikke minde om

gymnasiet, og rådet må kære sig om det særligt erhvervsrettede i eux'en af hensyn til uddannelsens kvalitet. Kvalitetsperspektivet tabes ofte, men kvaliteten er afgørende for, at elever og virksomheder er interesserede i uddannelsen.

Pia Svane, HORESTA, påpegede, at eux ikke har haft det nemt i hotel- og restaurationsbranchen, hvor der var meget få eux-elever med uddannelsesaftale inden corona. Eleverne står til gengæld stærkt nu, fordi der er stor mangel på dem. Virksomhederne har derfor gennem den nuværende mangel på arbejdskraft taget eux-elever, men det betyder også, at virksomhederne nu begynder at mærke uddannelsens strukturelle problemer, særligt at virksomhederne skal afgive eleverne i så lang tid. Det er et udtalt problem i en branche, hvor man arbejder med gæster og kundekontakt. Her er skoleperioderne for lange i hotel- og restaurationsbranchens eux-model. Eleverne har forskellige årsager til at søge eux, og for nogle handler det om adgang til meget direkte erhvervsrettede videregående uddannelser efterfølgende, men det findes der ikke i hotel- og restaurationsbranchen, hvor eleverne jo så i stedet må motiveres af at have et bredere fagligt grundlag. Virksomhederne skal opdage det værdiskabende for dem i både selve læretiden, men også i den øgede faglige viden eux-elever bibringer. Den værdi skal tydeliggøres, og skolerne skal have modeller, der økonomisk hænger sammen. Disse tre forhold skal kobles sammen i tydeligere systemer, end vi tidligere har set. Det kræver tydeligere faglige fællesskaber. Nogle skoler og uddannelser har meget tydelige faglige synergieffekter mellem erhvervsfag og gymnasiale fag, men det er svært at skabe i hotel- og restaurationsbranchen. Derfor må man se på andre løsninger.

Lars Djernæs, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, tilsluttede sig en del af de faldne bemærkninger. Det er en udfordring, at kun 20 % søger fra grundskolen til erhvervsuddannelserne, særligt fordi uddannelserne også har problemer med fastholdelse og frafald. Der skal være færre modeller og dermed bredere indgange til eux'en, så eleverne kan udskyde deres valg. Man kunne evt. rykke de gymnasiale fag til at starte allerede på GF1, så eleverne har to år til at lære de gymnasiale fag, inden de helt vælger retning. Eleverne har valgt eux på grund af det erhvervsrettede, og det skal uddannelsen imødekomme. En friere adgang til hovedforløbet ud fra grundforløbenes bredere spor vil formentligt også kunne skabe mindre frafald i overgang fra grundforløb til hovedforløb. Der er en stor udfordring med at tilvejebringe tilstrækkeligt faglærte. Overgangsordningen på det merkantile område kan ikke strækkes længere men bør permanentgøres, for at gøre det attraktivt for virksomheder og studenter at tage en erhvervsuddannelse for at dække behovet for faglært arbejdskraft.

Morten Emborg, Danske Erhvervsskoler og –Gymnasier – Lederne, kvitterede for medlemmernes oprigtige ønske om foretage ændringer af eux'en. Det kunne være en fin idé med flere lokale udbud af grundforløb og mere regionale udbud af hovedforløbene, hvilket ville kræve bredere og mere introducerende grundforløb. GF+ er ikke attraktivt i denne sammenhæng, fordi målgruppen er for afgrænset. Det ville kræve en gentænkning af GF+. Tilknytningen til erhvervene er vigtig for uddannelserne.

Allan Nørgaard Andersen, GL, bemærkede, at selvom eux'en udspringer af en erhvervsuddannelse, skal uddannelsen leve op til gymnasiale krav. Det bør ikke spænde ben for erhvervstesting, erhvervsdidaktik, skolernes kultur og fagenes indhold.

Martin Larsen, Børne- og Undervisningsministeriet, bemærkede, at ministeriet har været i dialog med forskellige organisationer om den merkantile overgangsordning og fået relativt enslydende meldinger og opfordringer til permanentgørelse af overgangsordningen. Ministeriet har opmærksomhed på sagen, som er sat i proces.

Formanden konkluderede, at der enighed om, at eux er et godt tilbud, der har en berettigelse, selvom uddannelsen ikke er særlig kendt. Der skal være opmærksomhed fra både unge og virksomhederne, hvis uddannelsen skal blive en succes. Der er ønsker om mere viden, data og analyser samt om konkrete, strukturelle ændringer ift. særligt fleksibilitet, nuancer, kompleksitet, udbud, kvalitet, voksne og unge voksne. Formanden foreslog, at formandskabet udarbejder et kort notat på baggrund af de faldne bemærkninger, som kan anvendes i forbindelse med fremtidige politiske forhandlinger.

Ad dagsordenens pkt. 5

Drøftelse af statusredegørelse for implementering af eud-reformen 2020/21, samt af søgetal 2022

Formanden orienterede om, at de søgetallene til ungdomsuddannelserne blev offentliggjort den 24. marts. 72 % af de unge har søgt en gymnasial uddannelse, mens 20 % søger en erhvervsuddannelse. Søgetallene til eud er således stagneret, og der er fortsat lagt til målet om, at 25 % af de unge skal vælge en erhvervsuddannelse. Tallene dækker over store geografiske forskelle, og Kommunernes Landsforening vil derfor som afslutning på punktet give et kort indlæg om de kommunale forskelle i søgningen til erhvervsuddannelserne, herunder en refleksion over de politiske drøftelser i kommunerne om søgningen og fastsættelse af kommunale måltal.

Morten Smistrup, FH, påpegede, at det er positivt, at søgetallene ikke er faldet, men det er bekymrende, at søgetallene ikke er steget på trods af indsatser fra alle parter omkring erhvervsuddannelserne og grundskolen. Der er omvendt proportionalitet mellem graden af urbanisering og unges søgning til erhvervsuddannelserne. Der er dele af landet, hvor man mere naturligt spejler sig i erhvervsuddannelsernes erhverv. Der er meget lidt industri tilbage i de større byer, og det kan påvirke de unges søgning. Frafaldet er for stort. Der har været et stort fokus på tilgang til og optagelse på erhvervsuddannelserne med måltal m.v., men ingen måltal for gennemførsel. Der er højere elevtrivsel på erhvervsuddannelserne end på de gymnasiale uddannelser og stor virksomhedstilfredshed. Den højere trivsel kan hænge sammen med elevernes motivation for uddannelsen. Der er også meget stor virksomhedstilfredshed omkring erhvervsuddannelserne, og trivslen og virksomhedstilfredsheden skal således fastholdes i forbindelse med eventuelle ændringer i erhvervsuddannelserne. Søgningen er skuffende og peger på, at rådet og sektoren må afsøge et bredere rekrutteringspotentiale, herunder de 20-25 % af studenterne, der ikke læser videre på en videregående uddannelse.

Jannik Bay, DA, bemærkede, at gennemførslen er steget, selvom frafaldet stadig er stort. Særligt er frafaldet blandt elever med akademikerforældre relativt stort, mens den anden store frafaldsgruppe er unge med uddannelsespålæg. Statusredegørelsens første mål om indfrielse af et måltal i 2020 bør suppleres med fokus på og måltal for de unge voksne og studenter. Det er interessant at se på andre tiltag, som praksisfaglighed i folkeskolen, der har længere udsigter, men kan have positive effekter, herunder også GF+ og mere fleksible indgange til erhvervsuddannelserne for de ældre grupper.

Ole Heinager, Danske Erhvervsskoler og –Gymnasier - Lederne, tilkendegav, at skolerne ved reformen gjorde opmærksom på dens uheldige virkninger i kraft af bl.a. besparelserne ved generel afkorting af uddannelserne. Grundforløbets første del (GF1) er en succes for de helt unge, fordi forløbet er mere afsøgende, de unge har mere tid og frafaldet er lavere. Frafaldet på GF1 udgøres primært af elever på dimensionerede uddannelser. Der er fire grupper af unge, der kommer ind på uddannelserne: 1) afklarede med lærepladsgaranti, 2) afklarede uden lærepladsgaranti, 3) umiddelbart afklarede, men skifter mening under GF1, som kan flyttes mod en læreplads og 4) de helt uafklarede, som måske burde have haft et afklarende år på FGU, i 10. klasse eller lignende. Det har længe været skolernes ønske at få mere tid inden grundforløbets anden del (GF2), op til 70 % af eleverne på GF2 vil gerne have mere tid inden, og GF+ dækker ikke dette behov for afklaring og genindslusning i en skolesammenhæng for borgere, der har arbejdet ufaglært i en årrække. Dette vil også kunne bringe frafaldet ned. Det er absurd, at eleverne skal til VUC for at tage c-niveauer, der kan kvalificere dem til uddannelser på erhvervsskolen. Det er et problem for søgetal i hovedstaden, at skoler her ofte bliver pålagt besparelser, der skal opretholde udbud i udkantsområder, som ellers har fin søgning. Foreningen har udarbejdet et katalog med 20 forslag til justeringer af reformen. Tiltag omkring brobygning og faglige paneler i aftalen fra 2018 er heller ikke fuldt implementerede endnu.

Ursula Dybmose, KL, tilsluttede sig DA og FHs ærgrelse over, at der ikke er flere, der kommer fra 9. og 10. klasse til erhvervsuddannelserne. Der er et spørgsmål om, om uddannelserne kan rekruttere flere ved at brede synet ud. På det offentlige område er man opmærksomme på frafaldet, fordi frafaldet har været særligt højt. KL deler gerne erfaringerne fra de tiltag, man har iværksat for at nedbringe frafaldet, herunder fokus på kvalitet i skolerne og øget samarbejde mellem skoler og lærepladssteder. Sosu-områdets uddannelser har en høj andel af tosprogede elever. Der er blevet givet midler til dette arbejde med trepartsaftale fra 2020, og her er der også potentialer for videre fastholdelse. I forhold til mål 3 om højere gennemførsel for dygtige elever, er det positivt, at andelen af elever, der tager fag på højere niveau, er steget, men KL har også et fokus på den samlede elevgruppe.

Claus Rosenkrands Olsen, Dansk Erhverv, påpegede, at måltallene skal undersøges men ikke bør forlades af den grund, at de ikke er blevet indfriet. Der bør være et stort fokus på rekruttering af unge, selvom man fint kan supplere med måltal for andre grupper. I forhold til fastholdelse er det vigtigt, at eleverne gennemfører uddannelsen ift. at dække fremtidens behov for faglært arbejdskraft. Statusredøgørelsen viser derudover en øget overgang til hovedforløbet. Rådet bør være særligt opmærksomme på, hvordan denne overgang kan øges yderligere. Rekrutteringen fra 10. klasse viser tendens til, at rekruttering fra 9. klasse er stigende, mens rekruttering fra 10. klasse er faldende. Tidligere har der været en positiv tendens i tilgangen til erhvervsuddannelserne fra 10. klasse. Der er sket en vækst i andelen af unge, der tager 10. klasse, og en endnu større andel end tidligere tager nu 10. klasse på efterskole, hvilket synligt svækker overgangsfrekvensen fra 10. klasse til erhvervsuddannelserne. EUD10 og 20/20-ordninger samt kommunal 10. klasse på erhvervsskolerne skulle også øge overgangsfrekvensen, men en større andel tager slet ikke 10. klasse i disse tilbud. Der er derfor brug for en vurdering af, om EUD10, 20/20-ordninger og udbud af kommunal 10. klasse på erhvervsskolerne virker efter hensigten. Rådet bør have ekstra opmærksomhed på samspillet mellem 10. klasse på efterskolerne og kommunalt ift. rekrutteringen.

Julie K. Madsen, EEO, bemærkede, at der er gjort meget lidt for at øge kvaliteten af eller investere i uddannelserne siden 2015, og det kan være derfor, der ikke er sket mærkbare ændringer i de unges søgemønstre. Skolerne præges stadig af dårligt udstyr, og dårlige historier om erhvervsuddannelserne, problemer med at finde læreplads og om erhvervsskolernes faciliteter sætter sig i grundskoleelevernes bevidsthed, og de søger andre tilbud. Øget praksisfaglighed i grundskolen kan hjælpe på sigt, men hvis udviklingen skal vendes, må der investeres her og nu, og laves indsatser omkring ung til ung-vejledning.

Kasper Palm, Dansk Metal, tilsluttede sig Julie K. Madsens bemærkninger. Det er frustrerende, at politikere primært taler om vigtigheden af erhvervsuddannelserne uden større handling på området. Flere strukturelle reformer i perioden siden 2007 har svækket søgningen til erhvervsuddannelserne, ikke kun erhvervsuddannelsesreformen i 2015. REU er nødt til at forholde sig til elevernes frafald, herunder om der foregår en tilstrækkelig forventningsafstemning med eleven, når de påbegynder uddannelsen. Der er et spørgsmål om, om eleverne ved, hvad der forventes af dem. Måltallene bør fastholdes, selvom de ikke er opnået, og måltallene for optag skal suppleres med måltal for uddannelsernes gennemførsel.

Christoffer Jørgensen, HK, påpegede, at gennemsnitsalderen på særligt kontoruddannelsen er højere end for andre erhvervsuddannelser, hvorfor man gerne ser et øget fokus på rekrutteringen af flere unge voksne. HK er optagede af at møde arbejdsmarkedets behov, og eux skal ramme balancen mellem arbejdsmarkedets behov og studiekompetence. Uddannelsens indhold og niveau skal være relevant for arbejdsgiverne, men altså også give studiekompetence. Fagbekendtgørelserne har for stort fokus på, at de gymnasiale niveauer skal sikre, at eux-eleverne kan overgå fra hovedforløb til videregående uddannelse. Fagene bør tilrettes, så de indholdsmæssigt bedre rummer arbejdsmarkedets behov og samtidig sikrer eleverne de generelle, analytiske og faglige studiekompetencer, som videregående uddannelse kræver.

Susan Clausen, NNF, orienterede, at 70-80 % af frafaldet på fødevareuddannelserne skyldes forhold i lærepladsvirksomheden, og det er en stor udfordring, som man i branchen må arbejde med at løse.

Ole Heinager, Danske Erhvervsskoler og –Gymnasier – Lederne, tilsluttede sig Kasper Palms pointe om en lang, negativ udvikling. Skolerne har fået nye måltal med den seneste trepartsaftale på erhvervsuddannelsesområdet, som bl.a. stiller krav til, hvornår eleverne skal have en uddannelsesaftale. Det vil formentligt have en effekt på skolernes optag, hvor skolerne vil blive nødt til at selekttere ved indgangen til uddannelserne af hensyn til opfyldelsen af måltallene. Andelen, der gennemfører erhvervsuddannelsernes grundforløb og overgår til hovedforløbet, vil derved stige, men der vil være tale om et markant lavere antal. Derfor må der flere initiativer til, hvis Danmark ikke skal ende med endnu færre faglærte. Det er positivt med et øget fokus på de 18-25-årige, som også er blevet presset af erhvervsuddannelsesreformen fra 2015. Tidligere havde de op til 40 uger til at gennemføre erhvervsuddannelsens grundforløb, mens de i dag kun har 10 uger.

Morten Emborg, Danske Erhvervsskoler og –Gymnasier - Lederne, tilsluttede sig Julie K. Madsens pointe om behovet for investeringer og tilføjede, at der er brug for opmærksomhed på, hvad man investerer i, og om erhvervsuddannelsernes matcher det, de unge efterspørger. Grundforløbenes hovedopgave

er at afklare de unge, hvilket erhvervsuddannelserne kun har 20 uger til, mens de gymnasiale uddannelser har tre år. Eleverne vil ikke presses til at tage erhvervsuddannelser og opfatter det intense fokus på vejledning til erhvervsuddannelserne som udtryk for, at der er noget galt med dem. Diskussionen bør derfor også forholde sig til, om erhvervsuddannelserne kan matche gymnasiernes tid og fokus på almen forberedelse af de unge. Det er en anden diskussion, men diskussionen af søgetal bør også vurdere, om Danmark har det rette tilbud til unge mennesker ift. erhvervsuddannelserne.

Ursula Dybmose, KL, tilkendegav, at kommunerne er optagede af at få deres unge videre, og det er det, de bliver målt på. Det er ikke kun kommunerne, der kan indstille kommuner til Falkeprisen, og både arbejdsgivere og skoler opfordres på den baggrund til at indstille kommuner til prisen. KL fortæller gerne om kommunernes erfaringer med styrkede indsatser for frafald, fordi det er vigtigt med fokus på, hvad der kan gøres i fællesskab, og hvordan parterne kan hjælpe hinanden.

Maria Bøge Blenstrup, LH, bemærkede, at man stadig hører historier fra elever, der har haft negative oplevelser med grundskolens ungdomsuddannelsesvejledning med stigmatisering af erhvervsuddannelserne fra vejledere. Elevens interesser og ønsker bør være i fokus for en bred vejledning til de mange mulige ungdomsuddannelser.

Kristine Wiberg Plougsgaard, KL, holdt et kort oplæg om de kommunale forskelle i søgningen til erhvervsuddannelserne samt kommunernes arbejde for at øge søgningen og indfri måltal for erhvervsuddannelsesområdet.

Morten Smistrup, FH, spurgte om KL laver mere systematiske opsamlinger på kommunernes indsatser, vurderinger af best practice m.v.?

Kristine Wiberg Plougsgaard, KL, svarede, at det er ved at ske i regi af Sammen om Skolen, som er ved at indhente bidrag, som ministeren og samarbejdets deltagere vil se på. På den baggrund forventes der at komme forslag til gode tiltag.

Formanden takkede for en god temadrøftelse og konkluderede, at drøftelsen samler sig i konkrete udfordringer, som formandskabet vil arbejde videre med og evt. udkrystallisere i yderligere temadrøftelser.

Ad dagsordenens pkt. 6

Evaluering af dimensioneringsmodellen for erhvervsuddannelserne

Julie Overgaard Sørensen, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, præsenterede hovedresultaterne fra Børne- og Undervisningsministeriets evaluering af dimensioneringsmodellen for erhvervsuddannelserne. Evalueringens indhold og design har været i høring i REU i maj 2021. Presentationen efterfulgtes af en rådsdrøftelse af evalueringen.

Ole Heinager, Danske Erhvervsskoler og –Gymnasier - Lederne, kvitterede for et godt oplæg og pegede på, at der er en problematisk systematik i, at uddannelser, der dimensioneres med lærepladskrav i ét år, ofte har helt frit optag året efter pga. de objektive parametre. Det er u hensigtsmæssigt, fordi udbuddene nogle gange når at lukke, inden de året efter får frit optag.

Morten Smistrup, FH, takkede for oplægget og bemærkede, at det dimensioneringssystemet er blevet meget komplekst, og det er uklart, om dimensioneringsmodellen er effektiv, og hvorvidt de objektive modelparametre er meningsfulde, når REU ofte afgiver indstilling om fravigelse af den objektive dimensionering. Det kunne være, en ny model skulle bero på selvindstillinger, når ikke det objektive apparat reelt anvendes. Systemet kan med fordel forsimples med færre parametre. Udgangspunktet må være, at Danmark ikke uddanner til ledighed, og det skal dimensioneringen sikre. Det er uklart, hvilke optagelseskriterier, der afgør, om eleven kan blive optaget på en dimensioneret uddannelse. Der er i praksis meget lille sammenhæng mellem den fremskrevne efterspørgsel og den reelle efterspørgsel 4-5 år senere. Evalueringen kalder på, at ministeriet, parterne og skolerne påbegynder arbejdet med udviklingen af en mere hensigtsmæssig dimensioneringsmodel, der bremser oversøgte uddannelser, men som er simplere og med langsommere reaktionstid af hensyn til skolerne og de faglige udvalg.

Jannik Bay, DA, kvitterede for oplægget og bemærkede, at området er relativt komplekst, hvorfor evalueringen kun kradser i overfalden, og tilsluttede sig Morten Smistrups pointe om, at der ikke skal uddannes til ledighed, hvorfor Danmark har brug for et dimensioneringssystem. Det er dog ikke sikkert, at den nuværende model er optimal. Evalueringen giver ikke klar retning for justeringer, men alligevel et godt afsæt for ændringer af modellen. Det er meget få uddannelser, som har oplevet stop/go-dimensionering, men nulkvoten har haft uheldige dynamikker og behovet for nulkvoten bør genvurderes. Man hører, at frafald skyldes lærepladsmangel, men særligt i den nuværende beskæftigelsessituation er det ikke sikkert. DA vil gerne drøfte det, hvis ministeriet kommer med et alternativt forslag til en dimensioneringsmodel på baggrund af rapporten.

Ole Heinager, Danske Erhvervsskoler og –Gymnasier – Lederne, tilkendegav, at skolerne er glade for at være med i evalueringen, selvom selve dimensioneringen er trepartsstof. Dimensioneringen foregår relativt tæt på uddannelsesstart, hvilket gør det sværere at drive skole og sværere at vejlede unge til uddannelsen. Det er svært at fremskrive udviklingen, og dimensionering skaber i nogle tilfælde flaskehalse og mangel på arbejdskraft frem for at forhindre ledighed. Erhvervsakademierne har længerevarende kvoter, men man kan også bruge minimumskvoter, der kan øges ved et større behov. Skolerne er bekymrede over kvoternes størrelse. Hvis kvoterne bliver for små og fordelt på mange institutioner går det ud over kvaliteten. Man burde i stedet samle kvoterne på skoler med bæredygtige miljøer, dvs. mindst ca. 20 elever pr. halvår, stærke sociale miljøer og solidt økonomisk fundament. Der er store geografiske forskelle, og foreningen efterspørger derfor et regionalt kvoteniveau mellem det nationale og de institutionsfordelte kvoter. Skyggelevtaxameteret bør bruges til at understøtte bevaringsværdige og små, historiske specialer eller specifikke uddannelser, så de kan opretholdes og overleve kvotering. Den seneste trepartsaftale leder til, at skolerne kommer til at selvdimensionere for at nå måltallene. I den forbindelse burde det være muligt med en model, hvor skolen i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg vurderer, hvor mange elever, skolen kan optage. Som led i modellen skal skolerne kun, med en vis fejlmargen, modtage taxameter for de elever, der får en læreplads. Det vil skabe en tydelig incitamentsstruktur for skolerne og passer med treparten, hvor det afgørende er, at eleverne får en læreplads.

Claus Eskesen, 3F, påpegede, at både gastronom og murer ifølge de objektive kriterier skulle have været dimensioneret sidste år, men det ville udfordre den beskæftigelsessituationen yderligere. De objektive

kriterier er for faste og leder til usikkerhed for skoler ift. investeringer og udstyr, lang proces med forhandling og beslutning og gør erhvervsuddannelsessystemet endnu mindre gennemskueligt for udenforstående forældre. I lyset af manglen på faglært arbejdskraft, er det vigtigt, at samfundet er villigt til at acceptere en vis overproduktion af faglærte inden for visse områder, fordi det kan bidrage til at gøre erhvervsuddannelserne som helhed mere attraktive og søgbare for udskolings elever. Rapportens figur 5.1 viser, at der er en del uddannelser, som over en årrække skifter mellem de forskellige dimensioneringsformer. Faglærte skifter branche over en længere periode, fordi det danske arbejdsmarked har så høj faglig mobilitet. Uddannelserne behøver måske ikke sortere mennesker så hårdt i starten.

Formanden konkluderede, at rådet opfordrer til, at der iværksættes arbejde med en mere hensigtsmæssig dimensioneringsmodel gennem trepartsdrøftelser med inddragelse af skolerne.

Ad dagsordenens pkt. 7

Indstilling om ny bekendtgørelse om Tvistighedsnævnet

Nævnenes Hus har anmodet REU om indstilling til det udsendte bekendtgørelsesudkast senest fredag den 29. april 2022.

Da der ingen bemærkninger var, vil rådets høringssvar henvise til organisationernes selvstændige høringssvar.

Ad dagsordenens pkt. 8

Høring over udkast ny systemrevisionsbekendtgørelse

Styrelsen for IT og Læring (STIL) har sendt bekendtgørelsesudkastet i høring med frist senest torsdag den 28. april.

Da der ingen bemærkninger var, vil rådets høringssvar henvise til organisationernes selvstændige høringssvar.

Ad dagsordenens pkt. 9

Eventuelt